

Nepředmět(nost) a její tématizace

Jaspers má za to, že „objímající“ nemůžeme pojmově „uchopit“ jako jeden celek, jako „jedno“, ale jen v jeho „mnohých způsobech“ (srvn. hlavně 3333, S. 126 a kolem). Pro mne je ovšem otázkou, zda to lze chápat na základě předpokladu, že jiné než zpředměťující myšlení nemůže být pojmové (protože pojmovost je neoddělitelně spjata se zpředměťováním), anebo zda by to mělo platit v tom smyslu, že „pro nás“ není zásadně tématizace „objímajícího“ možná (tedy ani tehdy, kdyby se ukázala nějaká možnost nezpředměťující pojmovosti). Možná, že právě jen tady musíme vidět zdroj onoho Jaspersova přesvědčení, že nezbývají leč „šifry“ (tou „šifrou“ je v daném případě prý jen označení „das Umgreifende alles Umgreifenden“). Možná také, že také proto Jaspers mluví jakýmsi zpochybňujícím způsobem „vom untilgbaren Willen zum Einen“ nebo dokonce o „Traum des Einen“ (dtto). Ale vskutku: jak se to doopravdy má s oblastí „nepředmětného“? Sám jsem si původně myslel, že náprava tradičního pojmového myšlení, které je nepochybně zatíženo zpředměťováním, je přece jenom možná, a to asi tak, jako pojmové myšlení se naučilo cíleně a metodicky pracovat s předmětnými intencemi a konotacemi, nyní půjde o to se podobně cíleně a metodicky naučit pracovat s intencemi a konotacemi nepředmětnými. (Mé představy jsou dost patrné z onoho známého případu muže, který se při odchodu z domu táže své ženy, kolik stupňů je na teploměru. A jeho žena mu jen doporučí, aby si ten kabát vzal.) Dnes je mi však zřejmé, že o žádnou jednoduchou analogii tu asi nepůjde. Právě naopak: tady je nutno ještě vykonat mnoho výzkumné práce. Přesto jsem nadále hluboce přesvědčen (zřejmě na rozdíl od Jasperse), že nepředmětné skutečnosti tématizovat lze, i když to můžeme jen schematicky naznačit při tom, jak předmětně budeme vypovídat o něčem jiném (ovšemže nikoli o čemkoli jiném).

(Písek, 140527-2.)